

*Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro direktorei Birutei Burauskaitei
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijai
Lietuvos politinių kalinių sąjungai
Lietuvos Laisvės kovų sąjūdžiui*

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos visuotino ataskaitinio susirinkimo
Kreipimasis į politinių kalinių ir tremtinių bei kitas patriotines organizacijas

Dėl sovietinių represijų tyrimų ir žalos už represijas atlyginimo
Vilnius, 2014-03-29

Per 1940–1941m. ir 1944–1990 m. sovietines okupacijas buvo nužudyta, įkalinta ir ištremta virš 300 tūkstančių Lietuvos gyventojų. 1941–1944 m. per nacių okupaciją buvo nužudyta virš 200 tūkstančių Lietuvos gyventojų, daugiausia žydų tautybės. 1990 m. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, buvo pradėtos tirti sovietinės represijos. Nustatyti didžiuliai nusikaltimai, tačiau realių bausmių už sovietų nusikaltimus iš kelių tūkstančių nusikaltimų vykdytojų sulaukė vos keli sribai, iš žemiausios genocido vykdytojų grandies. Nacių laikotarpio genocido nusikaltimai buvo tiriami visą sovietmetį ir dėl to keli šimtai asmenų buvo nuteisti didelėmis įkalinimo bausmėmis ar aukščiausia bausme. Nepriklausomoje Lietuvoje nacių laikotarpio nusikaltimai taip pat buvo aktyviai tiriami, prokuratūras pasiekdavo žydų visuomeninių organizacijų sudaryti galimai genocido nusikaltimuose dalyvavusių asmenų sąrašai, kuriuose buvo šimtai pavardžių.

Dėl tokios skirtingos padėties sovietų ir nacių genocido tyrimų, dalinai atsakingos Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių organizacijos, turinčios keliasdešimt tūkstančių narių, tačiau ypatingą vietą šioje srityje turi užimti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (LGGRTC). Gali kreiptis ir nukentėję asmenys, tačiau tą padarė tik vienetai iš kelių dešimčių tūkstančių.

Dėl to kuriamos labai blogos aplinkybės ateičiai. Kiekvieno sovietinio genocido vykdytojo vaikai, vaikaičiai ir provaikaičiai žino, kad jo giminaičiai dalyvavo nusikaltimuose, bet po to visą gyvenimą gavo gerą atlyginimą ir pensiją, o dėl jo praeities veiklos niekas nesidomėjo. Toks vaikaitis, esant aplinkybėms, vėl gali eiti senelio pėdomis, tikėdamasis, kad irgi liks nenubaustas.

Kreipiamės į LGGRTC, politinių kalinių ir tremtinių organizacijas, kitas patriotines organizacijas bei neabejingus piliečius prisidėti prie to, kad būtų išaiškinti ir nubausti sovietinio genocido vykdytojai ir būtų sudaryti sovietinio genocido vykdytojų sąrašai, kas būtų bent šiokia tokia apsauga, kad panašūs genocido nusikaltimai nepasikartotų.

Taip pat raginame politinius kalinius ir tremtinius kreiptis į Hagos tribunolą ar tarptautinius Europos Sąjungos teismus, kad Rusija atlygintų žalą už jų ar šeimos narių kalinimus ir ištrėmimus. Tam reikalinga, kad politinių kalinių ir tremtinių organizacijų skyriai, pasitelkę teisininkus, padėtų nukentėjusiems asmenims parengti pareiškimus dėl žalos atlyginimo.

Susirinkimo pirmininkai - **Laimas Dieninis** ir **Robertas Ščerbavičius**